

Campusul european pentru inovare socială

RAPORT DE DEFINIRE A METODOLOGIEI

Cofinanțat de Uniunea Europeană. Cu toate acestea, punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă în mod necesar punctele de vedere și opiniile Uniunii Europene sau ale Agenției Executive Europene pentru Educație și Cultură a Uniunii Europene (EACEA). Nici Uniunea Europeană, nici EACEA nu pot fi trase la răspundere pentru acestea.

Fișă informativă livrabilă

Numărul proiectului: 101111846

Acronimul proiectului: ESIC

Titlul proiectului: Campusul european pentru inovare socială

Titlul livrabilului: **D2.1 Raport de definire a metodologiei**

Pachet de lucru: pachet de lucru 2

Sarcina: T2.1 Cooperare durabilă privind dezvoltarea competențelor

Tip: R – Document, raport

Nivelul de diseminare: PU – Public

Versiune: 1

Data livrării: 26/02/2024

Cuvinte-cheie: #metodologie #dezvoltareacompetențelor

Rezumat:

Alăturându-se Pactului pentru competențe în domeniul economiei de proximitate și al economiei sociale, Campusul european pentru inovare socială (ESIC) contribuie la abordarea provocării reprezentate de perfecționarea și recalificarea a 5 % din forța de muncă și din antreprenorii din sector în fiecare an, pentru a face față tranziției verzi și celei digitale în economia socială prin stimularea capacităților de inovare socială. Alianța reunește instituții de învățământ superior și de educație și formare profesională, organizații din domeniul economiei sociale și întreprinderi din mai multe țări europene, precum și actori la nivel european.

Beneficiar principal: Universitatea de Științe Aplicate Odisee

Autori: Philippe Eiselein, Bram Oers, Dries Couckuyt

Dezvoltarea unui campus european al inovării sociale: calea de urmat (februarie 2024)

Introducere

Inovarea socială pare să dobândească un rol tot mai important în societatea actuală, având în vedere problemele sociale și de mediu tot mai mari cu care se confruntă (Millard & Fucci, 2023). Dar cum îl putem dezvolta în continuare? Inovarea socială se referă la eforturile colective și la procesele de învățare prin care societatea civilă abordează nevoile societale presante, promovând schimbări sociale semnificative (Edwards-Schachter & Wallace, 2017). Unul dintre cele mai faimoase tipuri de inovatori sociali este reprezentat de antreprenorii sociali (Avelino et al., 2019), care sunt recunoscuți pentru abordările lor inovatoare și pentru spiritul lor antreprenorial, menite să rezolve probleme sociale complexe, acordând totodată o atenție deosebită obiectivelor financiare sau comerciale. Rolul lor de catalizatori ai schimbării subliniază importanța crucială de a le oferi competențele necesare pentru a face față provocărilor inerente conducerii inovării sociale (Eiselein & Dentchev, 2021).

În ciuda recunoașterii potențialului lor de a produce schimbări semnificative, inovatorii sociali se confruntă adesea cu obstacole substanțiale nu numai în dezvoltarea afacerilor lor, ci și în extinderea impactului lor în timp (Seelos & Mair, 2017). Una dintre problemele subiacente se referă la dobândirea, cultivarea și perfecționarea competențelor și cunoștințelor necesare pentru eforturile lor ambițioase. Complexitatea problemelor societale, alături de natura dinamică și uneori paradoxală a inovării sociale, necesită un set cuprinzător de competențe care să fie prezente atât la nivel individual, cât și la nivel de echipă sau de organizație. Cu toate acestea, există o lipsă de parcursuri educaționale structurate și de mecanisme de sprijin în cadrul ecosistemului lor de sprijin, iar noi luăm în considerare în principal părțile interesate specifice instituțiilor de învățământ superior (HEI).

Instituțiile de învățământ superior sunt din ce în ce mai recunoscute pentru rolul lor în promovarea inovării sociale prin misiuni de cercetare, educaționale și societale (Altbach, 2008; Jaeger & Kopper, 2014). S-a înregistrat o extindere semnificativă a cadrelor de competențe și a cursurilor axate pe antreprenoriat și durabilitate (Otten et al., 2022),

reflectând un angajament instituțional din ce în ce mai mare pentru cultivarea următoarei generații de inovatori sociali. Totuși, această proliferare a ofertelor educaționale generează și o serie de provocări. Diversitatea cadrelor conceptuale și educaționale, deși prolifică, poate complica, de asemenea, peisajul, putând afecta eficacitatea sprijinului acordat inovatorilor sociali care aspiră să devină inovatori. În plus, un dezechilibru în ceea ce privește competențele dezvoltate în cadrul programelor academice, cuplat cu un deficit de oferte coerente de cursuri, subliniază necesitatea unei abordări mai integrate a educației pentru inovare socială (Bogdan, 2016; Gonzalez-Perez & Ramirez-Montoya, 2022).

Prin urmare, dezvoltarea competențelor în materie de inovare socială necesită nu numai înțelegerea nevoilor inovatorilor sociali, ci și luarea în considerare a abordărilor pedagogice cele mai potrivite pentru dezvoltarea acestor competențe, precum și a modului în care acestea se aliniază atât la dinamica pieței, cât și la cerințele societății. Înțelegerea tuturor celor trei părți ar culmina cu un raport coerent și cuprinzător privind o strategie în materie de competențe pentru educația și învățarea în domeniul inovării sociale. Această strategie ar trebui să vizeze nu numai echiparea inovatorilor sociali cu un spectru larg de competențe și cunoștințe, ci și promovarea unui mediu care să sprijine învățarea și adaptarea continuă.

Metodologie

Întrebarea centrală de cercetare pentru proiectul Campusul european de inovare socială (ESIC) este de a înțelege modul în care poate fi elaborată o programă de învățământ în domeniul inovării sociale, în special, în nouă țări europene pe durata de viață a proiectului de patru ani. O prezentare generală a diferitelor lucrări și eforturi de cercetare (preconizate în prezent) în ansamblu se regăsește în tabelul 1. Pachetul de lucru 2 pune o bază solidă pentru o astfel de elaborare prin efectuarea unei revizui exhaustive a literaturii de specialitate pentru a înțelege mai bine competențele și cadrele care au fost bine stabilite (sau nu) în literatura de specialitate relevantă. Am căutat articole în limba engleză, evaluate inter pares, în bazele de date ale Web of Science, utilizând un set holistic de șiruri de căutare în titluri, rezumate și cuvinte-cheie pentru articole, acoperind domeniile inovării sociale, competențelor și programelor de învățământ. Acest șir de

căutare a fost discutat în mai multe runde în rândul cercetătorilor și cadrelor universitare cu experiență, precum și al unui grup de experți în domeniul inovării sociale. Am analizat 450 de articole și am revizuit o treime dintre acestea în profunzime. Aceste lucrări examinate în profunzime au fost selectate punând accent pe revistele cu cei mai mari factori de impact, pe cel mai mare număr de publicații, pe autorii principali, precum și pe lucrările foarte citate. Într-o a doua etapă, ne vom extinde abordarea SLR prin utilizarea unei căutări asistate de IA pentru a descoperi competențele ignorate de cadrele pedagogice sau de competențe bine stabilite privind educația în domeniul inovării sociale. Utilizarea învățării automate poate automatiza procesul de învățare și selecție (Zhang et al., 2022), reducând astfel timpul și costurile pentru efectuarea unor SLR extinse, menținând totodată rigoarea academică atunci când se aplică o supraveghere adecvată (Atkinson, 2023; van Dijk et al., 2023).

În plus, pachetul de lucru 2 a pregătit o abordare holistică pentru a aduna cât mai multă expertiză și o multitudine de perspective dincolo de culturi și granițe, prin înființarea de comitete de cercetare în patru regiuni europene și cu 15 parteneri. Acest lucru va fi benefic pentru diverse lucrări și eforturi de cercetare, întrucât, între 2024 și 2027, vom efectua o analiză longitudinală, calitativă și exploratorie. Pe baza a aproximativ 60 de interviuri semistructurate în 10 țări și patru regiuni europene, precum și a 30 de discuții în grupuri tematice și 50 de sesiuni de atelier, ne propunem să înțelegem procesul de punere în aplicare a educației pentru inovare socială. Participanții sunt recrutați prin intermediul diverselor comitete de cercetare, cu o atenție specială acordată reunirii experților în domeniul inovării sociale din instituțiile de învățământ superior, din mediul academic sau din sectorul guvernamental. Cu un grup eterogen de respondenți, dintr-o perspectivă socio-culturală, ne propunem să asigurăm date primare de calitate, care să acopere diferite perspective ale inovării sociale. Interviuurile vor fi înregistrate cu permisiunea participanților și vor fi realizate de organizațiile partenere în limba lor maternă (ceea ce facilitează procesul de interviu). Partenerii vor fi responsabili pentru traducerea transcrierilor interviurilor lor, care vor fi ulterior centralizate. Protocolul de interviu se va concentra pe trei teme, și anume „inovare socială”, „programă de învățământ” și „competențe”. În plus față de datele primare, vom colecta și cât mai multe surse de date

secundare pentru a triangula constatările. Într-o manieră inductivă, iterativă, ulterior, ar putea fi elaborată teoria. Discuțiile în cadrul grupurilor tematice vizează o mai bună înțelegere a diferitelor subiecte, cum ar fi „competențele esențiale”, „abordările pedagogice”, „procesul de dezvoltare și cerințele” și „dinamica pieței”.

Constatări preliminare

Competențe

Examinarea lucrărilor academice relevante a evidențiat un set cuprinzător de constatări legate de atitudinile, competențele și cunoștințele esențiale pentru antreprenorii sociali în calitate de lideri ai inovării sociale. Literatura de specialitate discută modul în care aceștia pot acționa ca lideri eficienți și etici, păstrând totodată un spirit antreprenorial și inovator. Unele documente subliniază faptul că antreprenorii sociali trebuie să fie incluzivi și capabili să colaboreze cu o varietate de părți interesate din cadrul societății, având totodată reziliența și priceperea necesare pentru a depăși provocările și a-și găsi calea prin labirintul complex al proceselor de inovare socială. Constatăm că există o varietate de competențe organizaționale, de comunicare, de management strategic și de gestionare a inovării necesare în anumite contexte locale, ceea ce indică necesitatea unor nuanțe culturale adecvate și a unei înțelegeri culturale adecvate în cadrul unor abordări strategice specifice ale întreprinderilor. În plus, constatăm că expertiza în materie de durabilitate și dezvoltarea de parteneriate sunt esențiale pentru inovarea socială. O prezentare generală poate fi găsită în figura 1.

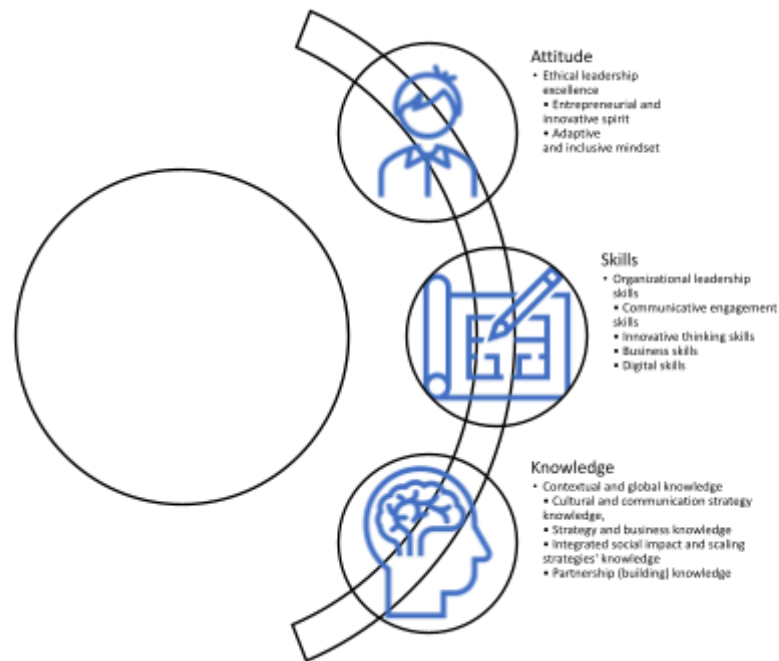

Figura 1. Prezentare generală a principalelor categorii de competențe de inovare socială

Cadre

În literatura de specialitate am găsit cadre care, luate împreună, ne pot ajuta să ne îmbunătățim înțelegerea și dezvoltarea competențelor necesare pentru educația și învățarea în domeniul inovării sociale. De exemplu, Wiek et al. (2011) prezintă competențele-cheie în domeniul durabilității, axându-se pe un cadru pentru elaborarea programelor academice. Acest cadru pune accentul pe integrarea cunoștințelor, a gândirii și a abilităților de rezolvare a problemelor legate de durabilitate, pregătind studenții să abordeze în mod eficient provocări complexe legate de durabilitate. Lans, Blok și Wesselink (2014) propun un cadru integrat de competențe pentru antreprenoriatul durabil în învățământul superior. Activitatea lor evidențiază necesitatea unei abordări educaționale care să combine cunoștințele în materie de durabilitate cu competențele antreprenoriale. Ploum et al. (2018) se îndreaptă spre un cadru de competențe validat pentru antreprenoriatul durabil, identificând competențele specifice necesare antreprenorilor pentru a pune în aplicare cu succes practici durabile în întreprinderile lor.

Halberstadt et al. (2019) se axează pe învățarea antreprenoriatului în domeniul durabilității prin practică, pledând pentru un cadru de învățare orientat spre lectori. Această abordare

pune accentul pe învățarea experiențială, în cadrul căreia studenții se implică direct în provocările legate de durabilitate, consolidându-și astfel competențele antreprenoriale. Foucrier & Wiek (2019) prezintă un cadru de competențe orientat spre proces pentru antreprenoriatul durabil. Acest cadru subliniază competențele de care antreprenorii au nevoie pentru a dezvolta și gestiona întreprinderi durabile, inclusiv gândirea sistemică, reflecția etică și managementul strategic. Diepolder, Weitzel și Huwer (2021) oferă o revizuire sistematică a cadrelor de competențe pentru antreprenoriatul durabil, sintetizând cadrele existente pentru a identifica competențele de bază și lacunele din literatura de specialitate, cu scopul de a contribui la elaborarea viitoare a programei de învățământ.

García-González et al. (2020) discută antreprenoriatul social ca o competență transversală, construind și validând un instrument de evaluare în context universitar. Activitatea lor sprijină integrarea educației antreprenoriale sociale în toate disciplinele. Sáenz & López (2015) explorează competențele în materie de antreprenoriat social (COEMS) prin programe de formare universitară în Ibero-America, subliniind importanța dezvoltării competențelor specifice pentru antreprenorii sociali din mediile de învățământ. Sánchez-Hernández & Maldonado-Briegas (2019) examinează programele de cultură antreprenorială durabilă care promovează responsabilitatea socială în context european. Cercetarea lor subliniază rolul programelor educaționale în promovarea unei culturi a antreprenoriatului durabil și a responsabilității sociale în rândul studenților.

Referințe

- Altbach. (2008). *The complex roles of universities in the period of globalization*. 5–14.
<https://upcommons.upc.edu/handle/2099/8111>
- Avelino, F., Wittmayer, J. M., Pel, B., Weaver, P., Dumitru, A., Haxeltine, A., Kemp, R., Jørgensen, M. S., Bauler, T., Ruijsink, S., & O’Riordan, T. (2019). Transformative social innovation and (dis)empowerment. *Technological Forecasting and Social Change*, 145(May 2017), 195–206. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2017.05.002>
- Edwards-Schachter, M., & Wallace, M. L. (2017). ‘Shaken, but not stirred’: Sixty years of defining social innovation. *Technological Forecasting and Social Change*, 119, 64–79.
<https://doi.org/10.1016/j.techfore.2017.03.012>
- Eiselein, P., & Dentchev, N. A. (2020). Managing conflicting objectives of social enterprises. *Social Enterprise Journal*, 16(4), 431–451. <https://doi.org/10.1108/SEJ-03-2020-0015>
- Foucrier, T., & Wiek, A. (2019). A process-oriented framework of competencies for sustainability entrepreneurship. *Sustainability*, 11(24), 7250.
- González-Pérez, L. I., & Ramírez-Montoya, M. S. (2022). Components of Education 4.0 in 21st Century Skills Frameworks: Systematic Review. *Sustainability*, 14(3), 1493.
<https://doi.org/10.3390/su14031493>
- Jaeger, A., & Kopper, J. (2014). Third mission potential in higher education: measuring the regional focus of different types of HEIs. *Review of Regional Research*, 34(2), 95–118.
<https://doi.org/10.1007/s10037-014-0091-3>
- Lans, T., Blok, V., & Wesselink, R. (2014). Learning apart and together: Towards an integrated competence framework for sustainable entrepreneurship in higher education. *Journal of Cleaner Production*, 62, 37–47.
- Millard, J., & Fucci, V. (2023). The role of social innovation in tackling global poverty and vulnerability. *Frontiers in Sociology*, 8. <https://doi.org/10.3389/fsoc.2023.966918>
- Otten, R., Faughnan, M., Flattley, M., & Fleurinor, S. (2022). Integrating equity, diversity, and inclusion into social innovation education: a case study of critical service-learning. *Social Enterprise Journal*, 18(1), 182–200. <https://doi.org/10.1108/SEJ-11-2020-0101>

Ploum, L., Blok, V., Lans, T., & Omta, O. (2018). Toward a validated competence framework for sustainable entrepreneurship. *Organization & Environment*, 31(2), 113–132.

Sáenz, N., & López, A. L. (2015). Las competencias de emprendimiento social, COEMS: Aproximación a través de programas de formación universitaria en Iberoamérica. *REVESCO. Revista de Estudios Cooperativos*, 119, 159–182.

Sánchez-Hernández, M. I., & Maldonado-Briegas, J. J. (2019). Sustainable Entrepreneurial Culture Programs Promoting Social Responsibility: A European Regional Experience. *Sustainability*, 11(5), 1405.

Seelos, C., & Mair, J. (2017). Innovation and scaling for impact: How effective social enterprises do it. Stanford University Press.

van Dijk, J., Zhang, Q., & Sousa, S. C. (2023). Employing AI in sustainability research: Opportunities and challenges. *Journal of Artificial Intelligence Research*, 68(1), 455–489.

Zhang, L., Li, N., & Chen, P. (2022). Machine learning for sustainability: A new facet of environmental science. *Data Science for Sustainability*, 4(3), 77–88.

Tabele

Titlu	Metodologie	Abordare teoretică	Conferință vizată	Prezentare a preconizat ă în revistă
Conturarea viitorului educației în domeniul inovării sociale: o revizuire sistematică a literaturii privind cadrele de competență	Revizuirea structurată a literaturii	Teoria educației bazate pe competențe Teoria inovării sociale	International Association of Business & Society (Asociația Internațională de Afaceri și Societate) (IABS) – EMES International Research Network (Rețeaua internațională de cercetare EMES) (EMES)	2024
Extinderea orizonturilor în educația în domeniul inovării sociale: ce are de dezvăluit învățarea automată		Cadru decizional bazat pe date	Regional Sciences Dialogues for Peace and Sustainable Development (Dialoguri științifice regionale pentru pace și dezvoltare durabilă) (ERSA)	2025
Deficitul actual de competențe pentru inovarea socială în Europa	Cercetare calitativă, interviuri semistructurate (+/- 60 de interviuri; 30 de participanți la discuții în grupuri tematice)	Teoria inovării sociale Teoria instituțională	International Social Innovation Research Conference (Conferința internațională privind cercetarea în domeniul inovării sociale) (ISIRC)	2025
Stadiul actual al educației în domeniul inovării sociale la nivel european		Teoria educației comparate		2025
Evoluția pedagogică a educației în domeniul inovării sociale în Europa		Teoria învățării sociale		2025
Dinamica pieței europene a inovării sociale	Cercetare cantitativă (bazată pe un sondaj anual realizat între 2024-2027)	Teoria instituțională	Academia de Management (AoM)	2027

		Dinamica cunoașterii teritoriale		
--	--	--	--	--

Tabelul 1. Strategie de publicare pentru cercetarea ESIC